

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧИСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧИСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ.....	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ.....	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ.....	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.....	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ.....	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ.....	129
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ.....	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ.....	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ.....	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ.....	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ.....	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ.....	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ.....	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

**МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ**

УДК 51:378.093.5.091.313(045)

ТЕРЕПА АЛЛА,

кандидат педагогічних наук, викладач математики
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

***Анотація.** У статті розглянуто метод проєктів як одну з ефективних інноваційних технологій навчання математики, спрямовану на формування в студентів математичної компетентності, розвиток критичного мислення, творчості та самостійності. Проаналізовано теоретичні засади використання методу проєктів у навчальному процесі, визначено його місце серед сучасних педагогічних технологій. Описано етапи організації проєктної діяльності на уроках математики та позакласних заходах, наведено приклади тем математичних проєктів, що сприяють глибшому засвоєнню навчального матеріалу та розвитку практичних умінь студентів. Підкреслено значення методу проєктів для формування дослідницьких навичок, комунікативних умінь і підвищення мотивації до вивчення математики.*

***Ключові слова:** метод проєктів, технології навчання, математика, компетентнісний підхід, дослідницька діяльність, студентська самостійність.*

Постановка проблеми. Сучасна система освіти України перебуває в процесі активного реформування, орієнтуючись на компетентнісний підхід і впровадження інноваційних технологій навчання. Одним із ключових завдань математичної освіти в педагогічних коледжах є формування в студентів не лише предметних знань, а й умінь застосовувати їх у практичній діяльності, здійснювати дослідження, аналізувати інформацію та робити самостійні висновки. Традиційні методи навчання не завжди забезпечують належний рівень мотивації та пізнавальної активності здобувачів освіти, що вимагає пошуку ефективніших педагогічних підходів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Метод проєктів в українській педагогіці розглядається як інструмент формування ключових компетентностей (практичне застосування математики, критичне мислення, співпраця) і інтегрується в навчальні програми та STEM-ініціативи. Українські дослідження та методичні розробки підкреслюють практичну цінність проєктної діяльності на заняттях математики (особливо — міжпредметні та регіонально-орієнтовані проєкти), але одночасно фіксують проблеми впровадження: брак часу, підготовки вчителів, чітких рубрик оцінювання.

Метод проєктів у педагогіці має глибокі історичні корені. Його ідеї зародилися на початку ХХ століття у працях американського педагога Дж. Дьюї та його учня В. Кілпатріка, які розглядали навчання як процес активного пізнання через досвід і практичну діяльність. В українській педагогіці цей підхід розвивали О. Пометун, Л. Пироженко, І. Єрмаков, Г. Коберник, О. Савченко та інші. Відродження методу проєктів в українській освіті спостерігається з 1990-х років і особливо активно — в умовах реформування Нової української школи, де визначальним стає формування ключових компетентностей, серед яких математична та навчально-пізнавальна займають провідне місце.

Згідно з дослідженнями українських учених (Т. Думанська, У. Гудима, О. Беженарь, А. Спик, М. Мартинюк, О. Міхно), метод проєктів у навчанні математики сприяє підвищенню пізнавальної активності, розвитку логічного й критичного мислення, формуванню вмінь

аналізувати, узагальнювати та застосовувати знання для розв'язання практичних проблем. Автори зазначають, що проєктна діяльність інтегрує знання з різних галузей, поєднує теорію з практикою, стимулює здобувачів освіти до самостійного пошуку, дослідження, творчості. У педагогічній літературі (МОН України, 2023; Єпик, 2024) підкреслюється, що метод проєктів у викладанні математики доцільно застосовувати не лише як форму підсумкової діяльності, а й як структурний елемент навчального процесу. Зокрема, на етапі вивчення нового матеріалу проєкт може стати засобом мотивації, на етапі закріплення — способом перевірки практичних умінь, а в системі позакласної роботи — інструментом розвитку дослідницьких навичок. Праці педагогічних вишів та методичних центрів (Львівський педколедж, Ушинський/ПДПУ, використовують методики, навчальні програми, дипломні дослідження, які містять приклади проєктів для математики. Також є досить багато практичних розробок на педагогічних порталах (Naurok, Vseosvita), які містять великі бібліотеки готових проєктів з математики й методичних рекомендацій від українських учителів.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та аналіз ефективності методу проєктів як сучасної педагогічної технології навчання математики, а також визначення умов його результативного впровадження у процес формування математичної компетентності студентів закладів фахової передвищої освіти.

Основні завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких завдань: розкрити сутність, структуру та дидактичні особливості методу проєктів як технології навчання математики в педагогічному коледжі; визначити педагогічні умови ефективного застосування методу проєктів у навчанні математики в педколеджі; охарактеризувати переваги й труднощі впровадження проєктної діяльності у процесі вивчення математики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система освіти орієнтована на підготовку конкурентоспроможного, творчого, самостійного фахівця, здатного до критичного мислення, аналізу та саморозвитку. У цьому контексті важливого значення набуває використання інноваційних технологій навчання, серед яких особливе місце займає *метод проєктів*. Ця технологія сприяє формуванню в студентів не лише міцних знань з математики, а й розвитку пізнавальної активності, ініціативності та навичок практичного застосування теоретичного матеріалу. Метод проєктів передбачає організацію навчального процесу через виконання студентами індивідуальних або групових проєктів, спрямованих на розв'язання певної проблеми, що має практичну або дослідницьку цінність. Така діяльність активізує самостійну роботу, формує вміння працювати з різними джерелами інформації, здійснювати аналіз, узагальнення та презентацію результатів. У процесі вивчення математики в педагогічному коледжі метод проєктів дає змогу:

- поглиблювати знання з окремих тем курсу;
- інтегрувати математичні знання з іншими галузями (інформатика, фізика, педагогіка);
- розвивати логічне мислення та дослідницькі навички;
- виховувати відповідальність за результати колективної роботи.

У науковій літературі метод проєктів визначають як сукупність навчальних і пізнавальних дій студентів, спрямованих на розв'язання конкретної проблеми з досягненням практичного результату — створенням матеріального чи інтелектуального продукту.

Виокремимо основні принципи методу проєктів:

- Самостійність студентів у плануванні та виконанні завдань.

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

- Проблемність — діяльність завжди пов'язана з реальним або змодельованим життєвим завданням.
- Практична спрямованість — результати проєкту мають прикладне значення.
- Інтеграція знань із різних галузей науки.
- Співпраця та комунікація — спільна діяльність викладача та студентів.

Ряд українських педагогів (Т. Думанська, У. Гудима, О. Міхно) підкреслюють, що впровадження методу проєктів у навчання математики дозволяє змінити роль учителя — з інформатора на організатора діяльності, консультанта, фасилітатора. студент при цьому виступає активним суб'єктом навчання, що сприяє формуванню самостійності, відповідальності та навичок командної роботи. [2,3,7]

Методичні експерименти, проведені у вітчизняних школах (Беженарь, 2021; Єпик, 2024), показали, що здобувачі освіти, які систематично працюють над навчальними проєктами, краще розуміють практичне значення математичних понять, швидше засвоюють матеріал, демонструють вищий рівень творчого мислення та комунікації. Такі результати узгоджуються з концепцією компетентнісного навчання, закладеною у Державному стандарті фахової передвищої освіти (2020) та методичних рекомендаціях МОН (2023).

Важливою особливістю проєктного підходу вважаємо його гнучкість: він може реалізовуватись у різних формах — індивідуальних, парних або групових проєктах; у межах одного предмета чи міжпредметного курсу; у форматі короткочасних («міні-проєктів») або довготривалих робіт.

Попри очевидні переваги, хочемо звернути увагу й на труднощі впровадження проєктів з математики: недостатня підготовка педагогів до фасилітації проєктної діяльності, обмежений час на реалізацію проєктів у межах навчального плану, труднощі в об'єктивному оцінюванні спільних результатів. Ці проблеми потребують подальшого методичного опрацювання й наукового обґрунтування.

У сучасних умовах цифровізації освіти важливою тенденцією стає поєднання методу проєктів із технологіями дистанційного та змішаного навчання. Це відкриває можливості для створення віртуальних математичних проєктів, онлайн-досліджень, колективних презентацій, що відповідає потребам студентів і вимогам STEM-освіти.

В офіційних документах МОН України (2023) зазначено, що впровадження проєктної технології є ефективним засобом реалізації компетентнісного підходу. Метод проєктів дозволяє студентам інтегрувати знання з різних галузей — математики, інформатики, природничих наук, економіки — і застосовувати їх для вирішення реальних проблем. Такий підхід відповідає сучасним вимогам STEM-освіти. [5]

Хочемо підкреслити, що ефективне впровадження методу проєктів можливе за таких дидактичних умов:

- наявність чіткої мети, проблемного запитання та очікуваного результату проєкту;
- забезпечення консультативної ролі викладача (фасилітатора);
- інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій;
- використання чітких критеріїв оцінювання (за процесом, результатом і презентацією);
- створення позитивного психологічного клімату для групової взаємодії.

Метод проєктів належить до інтерактивних технологій навчання, адже він передбачає активну взаємодію учасників освітнього процесу. У педагогічному коледжі він ефективно поєднується з іншими сучасними технологіями:

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

- інформаційно-комунікаційними (ІКТ) — під час пошуку, обробки й представлення інформації;
- технологіями критичного мислення — у процесі аналізу результатів;
- дослідницьким навчанням — при розв'язанні відкритих проблемних завдань;
- технологіями змішаного навчання — через поєднання аудиторної та дистанційної роботи (синхронної й асинхронної).

Таким чином, метод проєктів виступає системоутворювальною технологією, що поєднує елементи різних підходів і сприяє формуванню ключових та фахових компетентностей майбутнього педагога.

Організація проєктної роботи вимагає чіткої структури. У навчанні математики в коледжі зазвичай виділяють такі етапи:

1. **Підготовчий етап (мотиваційний).** Викладач разом зі студентами визначає актуальну проблему, формулює тему, мету й завдання проєкту. Проводиться обговорення можливих способів дослідження.

2. **Планування.** Студенти розподіляють ролі, складають план роботи, обирають джерела інформації, засоби обробки даних, програмні інструменти.

3. **Виконання проєкту (дослідницький етап).** Відбувається збір і систематизація інформації, проведення розрахунків, аналіз даних, побудова моделей, створення графіків тощо. Викладач виступає у ролі консультанта.

4. **Презентація результатів.** Студенти презентують результати у вигляді усної доповіді, мультимедійної презентації, плаката, стенду або міні-посібника. Можлива участь у студентських конференціях або конкурсах проєктів.

5. **Оцінювання та рефлексія.** Здійснюється самооцінка та взаємооцінка. Обговорюються результати, труднощі, практична цінність проєкту.

Поза межами занять метод проєктів застосовується нами під час предметних тижнів, математичних вечорів, олімпіад, гурткової діяльності, педагогічної практики. Такі проєкти дозволяють студентам не лише глибше засвоїти матеріал, а й розвивати педагогічну творчість, уміння застосовувати математичні знання у професійній діяльності. Наведемо приклади проєктів використовуваних нами під час роботи зі студентами перших та других курсів педагогічного коледжу

Тип проєкту	Тема	Освітній результат
Практико-орієнтований	«Математика в побуті: як розрахувати витрати на комунальні послуги»	Формування фінансової грамотності, застосування відсоткових обчислень
Дослідницький	«Застосування статистичних методів у вивченні успішності студентів групи»	Аналіз даних, робота з таблицями, побудова діаграм
Інтегративний	«Геометрія в архітектурі рідного міста», «Математика в професійній діяльності людини»	Поєднання знань з математики, історії, мистецтва
Інформаційний	«Математичні відкриття, що змінили світ», «Історія розвитку математичних символів»	Робота з джерелами, розвиток уміння узагальнювати інформацію
Методичний	«Математичні ігри для студентів перших та других курсів» (Хто зверху, О щасливчик!)	Формування педагогічних умінь, розробка дидактичних матеріалів

Вважаємо, що важливо оцінювати не лише кінцевий продукт, а й процес роботи здобувачів освіти, що сприяє розвитку рефлексії та вмінню планувати власну діяльність. У цьому контексті варто виступати координатором і консультантом, а не як єдине джерело інформації.

Перспективним напрямом розвитку є поєднання методу проєктів із цифровими технологіями: використання віртуальних лабораторій, хмарних сервісів, інтерактивних платформ для спільної роботи. Це дає змогу розширити можливості учнів для самостійних досліджень і візуалізації математичних процесів.

У професійній діяльності важливо приймати зважені рішення. Математика допомагає аналізувати ситуації, прогнозувати наслідки, оцінювати ризики. Наприклад, у фінансовому секторі без точних розрахунків неможливо ефективно управляти капіталом та інвестиціями. В медицині лікарі на основі математичних моделей прогнозують розвиток захворювань та визначають найкращі методи лікування.

Досвід українських навчальних закладів показує, що проєктна діяльність у математиці може здійснюватися у різних формах: міні-проєкти (1–2 заняття), середньотривалі проєкти (2–3 тижні) та довготривалі міжпредметні проєкти. Наприклад, тема «Математика у професійній діяльності людини» стала основою для дослідницьких або практико-орієнтованих робіт в педагогічному коледжі. Для того, щоб переконати студентів у важливості вивчення математики, ми щороку проводимо захід для студентів перших курсів під назвою – «Математика в професійній діяльності людини» щоб показати підсумкову роботу виконання проєктів студентів. Студенти виконують обчислення, збирають дані, створюють моделі, використовують ІКТ-засоби (GeoGebra, Excel, онлайн-калькулятори) для представлення результатів. Мета такого заходу полягає в зацікавленні студентів математикою, бажанні показати її могутність у застосуванні в різних сферах життя людини.

Для прикладу: студенти спеціальності Фінанси і кредит – готували повідомлення про застосування математики в економіці, студенти спеціальності «Музичне мистецтво» – математика в музиці, студенти фізичного виховання – математика в спорті і т.д. навіть назви команд були обрані відповідно до тематики заходу та обраної професії- Колектори, Кварта, Ейнштейни, Імпульс.

Студенти змогли поспілкуватись, взявши участь у дебатах, та дізнатися нове про професійну спрямованість математики в різних сферах життя людини. Наприклад, учасники команди 11-М групи для участі в дебатах представили 180 переконливих аргументів «чому саме математика важлива в музиці».

Студенти додатково готували стінгазети із завданнями для суперників, розв'язували задачі по обраному напрямку застосування математики в професіях.

З метою з'ясування стану використання методу проєктів у роботі зі студентами педагогічного коледжу, ми щороку проводимо опитування, у якому беруть участь студенти перших та других курсів. Здійснюючи аналіз опитування студентів, зауважуємо що:

- студентам подобається виконувати незвичні, творчі, цікаві завдання вчителя, які спонукають до роздумів, за змістом виходять за межі підручника.

- лише 47% студентів можуть пригадати теми таких завдань, які їм пропонувалися на різних заняттях.

– Визначаючи труднощі, які у них зустрічалися при виконанні таких завдань, здобувачі освіти вказують на складність підбору інформації, уміння її аналізувати, вибирати головне, знаходити спільне рішення, якщо мова йде про парні чи групові проекти, здійснювати розподіл обов'язків та доручень, що свідчить про певні труднощі у організації проектної діяльності зі студентами

Наші дослідження показують, що систематичне застосування проектів під час навчання математики підвищує рівень успішності, формує вміння працювати в команді, аргументувати власну думку та презентувати результати дослідження. Крім того, проектна діяльність допомагає подолати формалізм у засвоєнні математичних знань, показуючи їхню практичну цінність. Метод проектів є однією з провідних педагогічних технологій навчання математики, яка забезпечує не лише засвоєння навчального матеріалу, а й розвиток творчої, самостійної, критично мислячої особистості. Ефективне використання цього методу можливе за умови методичної підготовки викладача, наявності відповідних ресурсів, чіткої організації та системного оцінювання результатів проектної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Практичне використання методу проектів на заняттях з математики в педагогічному коледжі сприяє активному залученню студентів до навчання, розвитку їхньої пізнавальної самостійності та формуванню навичок застосування математичних знань у реальному житті й педагогічній діяльності. Попри переваги, метод проектів у викладанні математики в коледжі має певні обмеження. Реалізація проектів є трудомісткою для викладачів і вимагає багато часу від студентів на самостійну роботу. Це може призвести до ситуації, коли деякі теми курсу будуть вивчені нерівномірно, а оцінити індивідуальний внесок кожного студента в групову роботу стає складним процесом, що потребує розробки додаткових механізмів стандартизації оцінювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бондар С. М. Інноваційні технології навчання у вищій школі. Київ: Центр навчальної літератури, 2021.
2. Гудима У. В. Інноваційні технології навчання математики в умовах Нової української школи. *Педагогічні науки*. 2023. № 77. С. 71–77.
3. Думанська Т. В. Проектна діяльність як засіб формування математичної компетентності учнів. *Освітній простір України*. 2022, № 19. С. 56–62.
4. Спик А. В. Реалізація методу проектів у старшій школі: проблеми та перспективи. *Педагогічний альманах*. 2024. № 1. С. 44–50.
5. Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення математики у 2023/2024 навчальному році / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2023. 53 с.
6. Коберник Г. І. Метод проектів як засіб активізації навчальної діяльності студентів педагогічних закладів. *Педагогічний дискурс*. 2022. № 32. С. 114–119.
7. Міхно О. П. Метод проектів в українській школі 1920–1930-х років. *Педагогічна спадщина*. 2019. № 3. С. 10–15.
8. Полат Є. С. Метод проектів у сучасній освіті. Київ: Академія. 2018. 87 с.
9. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2019. 23 с.
10. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ: Генеза, 2020. 234с.

Стаття надійшла до редакції
18 листопада 2025 р